Fundusze Europejskie

Dofinansowane przez Unię Europejską – NextGenerationEU

Mechanizmy wsparcia i rola gmin w programie Czyste Powietrze

Rzeszów, 29 października 2025 r.

Aleksandra Czarnecka
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Współfinansowane z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (Funduszu Modernizacyjnego)

1

Fundusze Europejskie

Dofinansowane przez Unię Europejską – NextGenerationEU

Trwa nabór na gminnych operatorów

- **Dla kogo?**

Wszystkie gminy w Polsce mogą zostać operatorami – te, które wcześniej uczestniczyły w programie prowadząc PKI, jak i nowe.

- **Do kiedy?**

Do 31 grudnia 2025 r.

- **Jak się zgłosić?**

Zgłoszenia (deklaracje) należy przesyłać do WFOŚiGW. Wzór porozumienia i załączniki dostępne są na czystepowietrze.gov.pl.

- **Forma wynagrodzenia**

Ryczałt 1700 zł za realizację zadań jako operator:

- 500 zł za I etap, po pozytywnej weryfikacji wniosku o dofinansowanie i zawarciu umowy o dofinansowanie przedsięwzięcia realizowanego przez beneficjenta oraz
- 1200 zł za II etap, po rozliczeniu wniosku o płatność końcową.

- **Zewnętrzni wykonawcy**

Gmina może zlecić zadania operatora (lub część tych zadań) podmiotowi zew. zgodnie z obowiązującymi przepisami.

- **Wymagania dla pracowników**

Nie jest wymagane wykształcenie techniczne. Wystarczy dobra znajomość programu i umiejętności komunikacyjne.

- **Porozumienia międzygminne**

Możliwa jest współpraca gmin.

- **Brak operatora w gminie**

Beneficjenci z takiego terenu otrzymają wsparcie bezpośrednio od WFOŚiGW.

- **Rezygnacja**

Gmina może wypowiedzieć zawarte porozumienie.

- **Punkty konsultacyjno-informacyjne (PKI) vs. gminny operator.**

Współfinansowane z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (Funduszu Modernizacyjnego)

2

Fundusze Europejskie

Dofinansowane przez Unię Europejską – NextGenerationEU

Zadania operatorów – dwa etapy z odrębnym wynagrodzeniem

Etap I – 500 zł, obejmuje:
- dotarcie do mieszkańców, którzy potrzebują wsparcia przy wymianie źródła ciepła i termomodernizacji domu;
- zaprezentowanie możliwych rozwiązań w ramach programu Czyste Powietrze;
- ocena poziomu dofinansowania możliwego do otrzymania przez danego mieszkańca;
- wsparcie w wyborze audytora energetycznego i potencjalnych wykonawców, w tym przy podpisywaniu umów prefinansowania;
- pomoc w wypełnieniu i złożeniu wniosku o dofinansowanie.

Etap II – 1200 zł, obejmuje:
- przekazanie i wyjaśnienie warunków umowy o dofinansowanie;
- pomoc przy wyborze i podpisaniu umowy z wykonawcami;
- pomoc we wnioskowaniu o zaliczkę;
- wsparcie w realizacji umowy, uzyskiwaniu finansowania i prefinansowania na kolejnych etapach;
- pomoc w zbieraniu dokumentów niezbędnych do rozliczenia przedsięwzięcia;
- informowanie o warunkach programu oraz obowiązku korzystania z Listy ZUM (https://lista-zum.ios.edu.pl/);
- pomoc w aktualizacji audytu energetycznego oraz w wystąpieniu o zmianę warunków umowy dotacji z WFOŚiGW;
- pomoc w wyborze wykonawcy świadectwa charakterystyki energetycznej budynku;
- pomoc w przygotowaniu wniosku o płatność oraz w rozliczeniu końcowym projektu;
- pomoc w zapewnieniu pełnej dokumentacji przedsięwzięcia.

Współfinansowane z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (Funduszu Modernizacyjnego)

3

Fundusze Europejskie

Dofinansowane przez Unię Europejską – NextGenerationEU

Rola gminnego operatora to korzyści dla gmin i ich mieszkańców

- Wsparcie w realizacji zadań własnych gminy, ukierunkowane na kompleksową poprawę warunków życia najuboższych mieszkańców przez zwiększenie efektywności energetycznej ich domów oraz poprawę jakości powietrza, co przekłada się na lepszy stan zdrowia społeczności lokalnej.
- Dodatkowe wynagrodzenie finansowe za skuteczne działania operatorskie – 1700 zł za zrealizowane przedsięwzięcie.
- Dedykowane szkolenia i współpraca z WFOŚiGW.
- Możliwość tworzenia systemu operatorów i ulepszanie go.
- Zapewnienie mieszkańcom wsparcia w pozyskaniu dotacji na najwyższym i podwyższonym poziomie dofinansowania oraz przy prefinansowaniu.
- Szybsze tempo wymiany nieefektywnych źródeł ciepła.
- Większy wpływ na ochronę mieszkańców przed nieuczciwymi praktykami.

Czyste powietrze zaczyna się w Twojej gminie, bo gmina jest najbliżej swoich mieszkańców.

Współfinansowane z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (Funduszu Modernizacyjnego)

4

Fundusze Europejskie

Dofinansowane przez Unię Europejską – NextGenerationEU

Operatorzy w programie – statystyki na dzień 24.10.2025 r.

WFOŚiGW	Ogólna liczba gmin w województwie	Liczba złożonych przez gminy deklaracji na	Liczba zawartych porozumień z gminami	Liczba gmin - Operatorów, która zleciła zadania
Białystok	119	67	63	11
Gdańsk	123	75	75	6
Katowice	167	91	85	13
Kielce	102	31	25	0
Kraków	183	117	95	4
Lublin	213	106	95	5
Łódź	177	85	78	1
Olsztyn	116	40	32	5
Opole	71	47	42	4
Poznań	226	107	104	9
Rzeszów	160	126	118	12
Szczecin	113	87	84	4
Toruń	144	94	91	9
Warszawa	314	237	196	10
Wrocław	169	93	82	17
Zielona Góra	82	50	42	2
SUMA	2 479	1 453	1 307	112

Wnioski składane przez operatorów – statystyki na dzień 24.10.2025 r.

WFOŚiGW: Liczba z Nabór	
Etykiety wierszy	Suma końcowa
Białystok	398
Gdańsk	133
Kielce	453
Kraków	880
Katowice	556
Lublin	1 003
Łódź	520
Olsztyn	337
Opole	162
Poznań	516
Rzeszów	314
Szczecin	103
Toruń	328
Warszawa	1 182
Wrocław	172
Zielona Góra	140
Suma końcowa	7 197

Gminy: Liczba z Nabór	
Etykiety wierszy	Suma końcowa
Dolnośląskie	196
Kujawsko-pomorskie	729
Lubelskie	613
Lubuskie	138
Łódzkie	615
Małopolskie	1 483
Mazowieckie	1 372
Opolskie	145
Podkarpackie	1 291
Podlaskie	532
Pomorskie	468
Śląskie	893
Świętokrzyskie	197
Warmińsko-mazurskie	100
Wielkopolskie	722
Zachodniopomorskie	231
Suma końcowa	9 725

Współfinansowane z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (Funduszu Modernizacyjnego)

5

Fundusze Europejskie

Dofinansowane przez Unię Europejską – NextGenerationEU

Apel do gmin o ostrożność w przypadku, gdy rozważają delegowanie zadań operatorskich w programie Czyste Powietrze

Obowiązki gminy jako operatora programu Czyste Powietrze

- Gmina może zlecać zadania operatora zewnętrznemu wykonawcy, zgodnie z przepisami.
- Gmina ponosi pełną odpowiedzialność za działania wykonawcy – jak za własne.
- NFOŚiGW monitoruje działania gmin-operatorów.

Odpowiedzialność i ryzyko

- Gmina odpowiada za realizację zadań wynikających z porozumienia operatorskiego – nawet jeśli zleca je innym podmiotom.
- Powierzanie obowiązków operatora firmom świadczącym jednocześnie usługi wykonawcze w ramach programu niesie ryzyko: konfliktu interesów, braku transparentności, potencjalnych nadużyć.

Zalecenia i ostrzeżenia

- Apel o szczególną ostrożność przy zlecaniu zadań operatora zewnętrznym podmiotom.
- Szczególne ryzyko przy współpracy z: firmami instalacyjnymi, budowlanymi, audytorami energetycznymi.

Kluczowe zasady

- Zachowanie rozdzielności ról (operator vs. wykonawca) jest niezbędne dla: obiektywności, bezstronności działań gminy.
- Gmina odpowiada za prawidłową realizację wszystkich zadań – niezależnie od wykonawcy.

Współfinansowane z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (Funduszu Modernizacyjnego)

6

Fundusze Europejskie

Dofinansowane przez Unię Europejską – NextGenerationEU

Tylko gminy i WFOŚiGW są operatorami programu Czyste Powietrze

Program Czyste Powietrze – korzyści

- Lepsza efektywność energetyczna.
- Wymiana starych źródeł ciepła.

Zagrożenia

- Fałszywe doradztwo i wyłudzanie pełnomocnictw.
- Zawyżone ceny usług i urządzeń.
- Nielegalne użycie logotypów instytucji.

Tylko oficjalni operatorzy

- Gminy i WFOŚiGW.
- Prywatne firmy nie są partnerami programu.

Rola gminy

- Reagowanie na podszywanie się pod instytucje.
- Informowanie mieszkańców o ryzykach.
- Weryfikacja organizatorów spotkań w gminie.

Apel o ostrożność

- Sprawdzaj wiarygodność firm.
- Uwaga na podmioty powołujące się na współpracę z NFOŚiGW i MKiŚ.
- Zgłaszaj wątpliwości do NFOŚiGW i WFOŚiGW.

Współfinansowane z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (Funduszu Modernizacyjnego)

7

Fundusze Europejskie

Dofinansowane przez Unię Europejską – NextGenerationEU

Pełnomocnik z wyboru, nie z przypadku – OPERATOR wspiera świadome decyzje beneficjentów programu Czyste Powietrze

Bezpieczeństwo beneficjentów

- Kluczowy priorytet programu Czyste Powietrze.

Rekomendacje przy pierwszym spotkaniu

- Wnioskodawca powinien towarzyszyć pełnomocnikowi.
- Obecność ułatwia pracę operatorowi, zwiększa pewność decyzji, przyspiesza proces składania wniosku.

Kontakt z operatorem

- Osobiste spotkanie zapewnia zgodność działań z wolą wnioskodawcy.
- W przypadku braku możliwości – zalecana rozmowa telefoniczna.

Wnioski o prefinansowanie i maksymalne dofinansowanie

- Szczególna ostrożność i bezpośredni kontakt są wskazane.
- Możliwa wstępna wizytacja inwestycji przez operatora.

Cel działań

- Zwiększenie bezpieczeństwa.
- Zgodność inwestycji z założeniami programu.

Współfinansowane z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (Funduszu Modernizacyjnego)

8

Fundusze Europejskie

Dofinansowane przez Unię Europejską – NextGenerationEU

Czystepowietrze.gov.pl – komunikaty i materiały dla gmin

Weź dofinansowanie · Partnerzy · Pomocne narzędzia · Poprzednie edy

Podręcznik nowego programu · Poradnik dla wykonawców · Poradnik dla poszkodowanych – Twoje prawa · Poradn

Strona główna › Dla gmin › Komunikaty

Komunikaty – gminy

- Przypominamy! Nieprzerwane wydawanie zaświadczeń o dochodach z gospodarstw rolnych – zmiana w ustawie POŚ
  Ostatnia aktualizacja: 08 Września 2025 Autor: NFOŚiGW
- Przedłużenie naboru dla gmin na pełnienie roli operatorów programu Czyste Powietrze do 31 grudnia 2025 r.
  Ostatnia aktualizacja: 24 Czerwca 2025 Autor: NFOŚiGW
- Szansa dla gmin na udział w programie Czyste Powietrze – trwa nabór na operatorów i punkty konsultacyjne
  Ostatnia aktualizacja: 12 Czerwca 2025 Autor: NFOŚiGW

Weź dofinansowanie · Partnerzy · Pomocne narzędzia · Poprzednie e

Strona główna › Dla gmin › Materiały dla gmin › Materiały dla gmin – 20...

Materiały dla gmin – 2025 r. (porozumienia operatorskie)

Ostatnia aktualizacja: 18 Czerwca 2025 Autor: NFOŚiGW Udostępnij:

Wzór porozumienia operatorskiego dla gmin wraz z załącznikami. Treść dokumentów jest jednolita dla wszystkich zawierających, nie podlega negocjacjom i zmianom po stronie gmin.

Dokumenty dla gminnych operatorów

- Wzór porozumienia operatorskiego
- Załącznik nr 1 do porozumienia operatorskiego – lista sprawdzająca do wypłaty zaliczki
- Załącznik nr 2 do porozumienia operatorskiego – protokół wizytacji końcowej
- Załącznik nr 3 do porozumienia operatorskiego – oznakowanie

Współfinansowane z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (Funduszu Modernizacyjnego)

9

Fundusze Europejskie

Dofinansowane przez Unię Europejską – NextGenerationEU

Czystepowietrze.gov.pl – podręcznik programu i poradniki

Weź dofinansowanie · Partnerzy · Pomocne narzędzia · Poprzednie e

Podręcznik nowego programu · Poradnik dla wykonawców · Poradnik dla poszkodowanych – Twoje prawa · Porad

Strona główna › Do pobrania › Poradniki dla beneficjentów › Podręcznik nowego pro...

Podręcznik nowego programu Czyste Powietrze obowiązującego od 31 marca 2025 r.

- Część I – Podstawowe informacje. Weź dofinansowanie. Instrukcja krok po kroku
- Część II – Pilnuj kolejności prac. Twoja droga do efektywnej termomodernizacji
- Część III – Kontrola przedsięwzięcia. Kiedy, co i jak?
- Część IV – Przygotuj się do wizyty w gminie. Zapytaj o program Czyste Powietrze. Poradnik dla wnioskodawcy.

Weź dofinansowanie · Partnerzy · Pomocne narzędzia · Poprzednie e

Podręcznik nowego programu · Poradnik dla wykonawców · Poradnik dla poszkodowanych – Twoje prawa · Pora

Strona główna › Do pobrania › Poradniki dla beneficje...

Poradniki dla beneficjentów

- Oszukali Cię w programie Czyste Powietrze? Działaj – Twoje pieniądze, Twoja odpowiedzialność, ale też Twoje prawa
- Podręcznik nowego programu Czyste Powietrze obowiązującego od 31 marca 2025 r.
- Poradnik dla wnioskodawców dotkniętych skutkami powodzi – wrzesień 2024 r.
- Poradnik Audyt Bez Błędów

Współfinansowane z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (Funduszu Modernizacyjnego)

10

Fundusze Europejskie

Dofinansowane przez Unię Europejską – NextGenerationEU

Czystepowietrze.gov.pl – ulotki i broszury

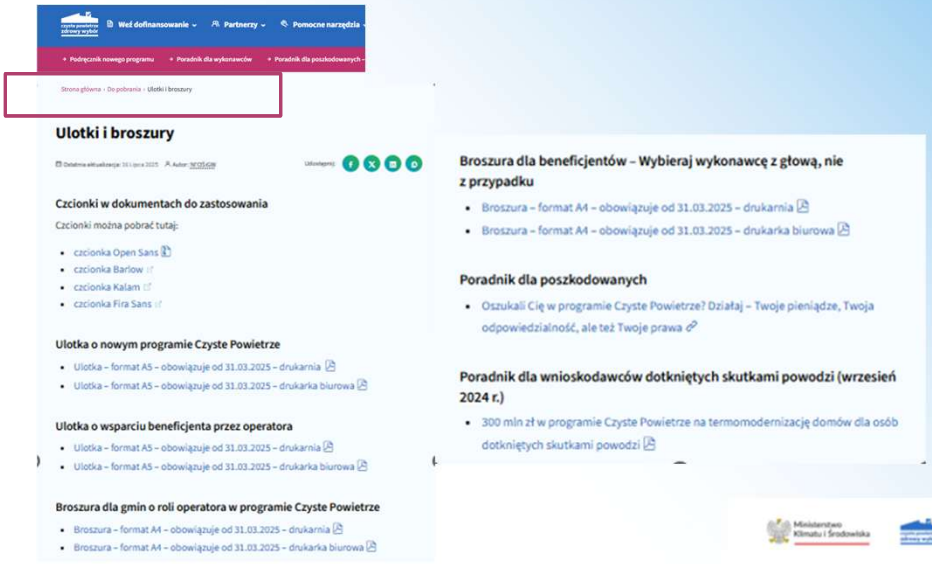

Współfinansowane z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (Funduszu Modernizacyjnego)

11

Fundusze Europejskie

Dofinansowane przez Unię Europejską – NextGenerationEU

Czystepowietrze.gov.pl – Akademia Czystego Powietrza

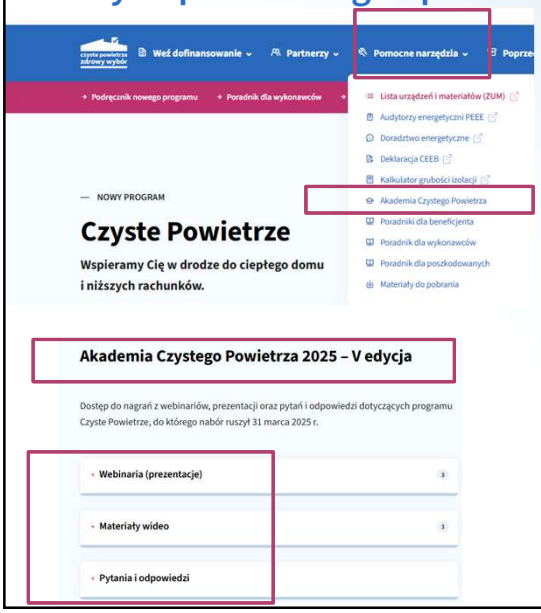

Tegoroczne tematy cyklu

- Gmina w roli operatora w programie Czyste Powietrze (24 marca).
- Nowe zasady programu Czyste Powietrze: proces wnioskowania, audyt energetyczny i DPAE w praktyce (10 kwietnia).
- Nowe zasady programu Czyste Powietrze: realizacja, rozliczenie, kontrola przedsięwzięcia i DWZ w praktyce (24 kwietnia).
- Nowe Czyste Powietrze w praktyce – audyt energetyczny bez błędów, lista ZUM i kluczowe doświadczenia z realizacji programu (11 września).
- Program Czyste Powietrze lokalnie: jak gminni operatorzy wspierają mieszkańców (18 września).

Współfinansowane z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (Funduszu Modernizacyjnego)

12

Fundusze Europejskie

Dofinansowane przez Unię Europejską – NextGenerationEU

Dyskusja – ewaluacja operatorów po pierwszych miesiącu funkcjonowania

Na jakie bariery napotykają gminy?
Np.:

- Jak przebiega pierwszy kontakt beneficjenta z gminą – czy i jakie zdarzają się problemy?
- Czy prowadzicie wizytacje na wejściu – jakie doświadczenia?
- Czy stosujecie kalendarze spotkań z beneficjentami?
- Jaki udział w obsłudze mają pełnomocnicy?
- Czy pojawiają się problemy przy współpracy z audytorami?
- Jak wygląda kwestia wykonawców w gminie?
  - Czy macie listy sprawdzonych firm?
  - Czy wykonawcy sami zgłaszają się do mieszkańców?
- Jakie trudności występują najczęściej?

Jakie zachęty umożliwiłyby większe zaangażowanie gmin?
Np.:

- Jakie formy współpracy z WFOŚiGW/NFOŚiGW byłyby najskuteczniejsze?
- Czy grupy komunikacyjne między gminami są/byłyby pomocne?
- Jakiego wsparcia szkoleniowego i merytorycznego potrzebujecie?
- Co ułatwiłyby Wam pracę?
- Jakie formy finansowania dla gmin byłyby najkorzystniejsze?
- Jakie zachęty byłyby dla Was najefektywniejsze?

Współfinansowane z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (Funduszu Modernizacyjnego)

13

Fundusze Europejskie

Dofinansowane przez Unię Europejską – NextGenerationEU

Dziękujemy za uwagę
czystepowietrze.gov.pl

Współfinansowane z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (Funduszu Modernizacyjnego)

14